

Η σημασία και η μεθοδολογία των
καταγραφών.

Η οπτική των κρίσιμων συμβάντων

Δραστηριότητα

Προσπαθήστε αυθόρμητα να καταγράψετε τι πιστεύετε ότι θα συναντήσετε/παρατηρήσετε στο νηπιαγωγείο που θα επισκεφτείτε. Σκέφτεστε κάποια στοιχεία που θα μπορούσε να έχει το πλαίσιό σας;

Στη συνέχεια συζητήστε τις καταγραφές σας με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας σας.

Συμφωνούν οι οπτικές σας; Συζητήστε τις προσδοκίες σας.

Για μια καλή καταγραφή...

- Προσπαθείτε, όσο μπορείτε, να διαχωρίσετε αυτά που καταγράφετε από:

α) τις προσδοκίες σας: Στόχος της παρατήρησης δεν είναι να επιβεβαιώσετε αυτό που ξέρετε ή αυτό που πιστεύετε, αλλά και να διερευνήσετε διαδικασίες, που ίσως σας οδηγήσουν και σε απρόβλεπτες απόψεις

β) τις ερμηνείες σας: Η συστηματική ερμηνεία αποτελεί σύνθεση των στοιχείων και εξαγωγή πορισμάτων με τη βοήθεια και της θεωρίας

γ) τη συναισθηματική φόρτιση λόγω της συμμετοχής σας στη διαδικασία: προσπαθείτε στο βαθμό του δυνατού να αποστασιοποιηθείτε από τα στοιχεία που καταγράφετε. Μπορούν τα συναισθήματα να καταγράφονται στη συνέχεια.

Καταγραφή, σχολιασμός και ερμηνεία

- Ειδικά στη συνθήκη της συμμετοχικής παρατήρησης καταγράφετε αμέσως μετά την παρατήρηση, συγκρατώντας όσα περισσότερα στοιχεία μπορείτε, προκειμένου να τα περιγράψετε αναλυτικά και αντικειμενικά πριν τα φιλτράρετε μέσα από τη δική σας οπτική.
- Σκεφτείτε ότι όσο πιο πλούσια είναι η καταγραφή σας τόσο πιο εύκολα θα μπορέσετε να αντλήσετε **κρίσιμα συμβάντα-συγκεκριμένα επεισόδια** για να τα ερμηνεύσετε και να τα σχολιάσετε.

Εξάλλου, η παρατήρηση και η καταγραφή έχει νόημα όταν συνοδεύεται από ερμηνεία και στοχασμό

Η έννοια του Κρίσιμου Συμβάντος

Πώς χρησιμοποιούνται τα κρίσιμα συμβάντα ως μεθοδολογικό εργαλείο για να κατανοήσουμε περαιτέρω την εκπαιδευτική διαδικασία;

Επισήμανση και ανάλυση σημαντικών επεισοδίων της εκπαιδευτικής διαδικασίας: μεθοδολογικό εργαλείο που προάγει τις διαδικασίες αναστοχασμού

Τα κρίσιμα συμβάντα

Τα κρίσιμα συμβάντα δεν είναι 'αντικείμενα' που υπάρχουν ανεξάρτητα από τον παρατηρητή και περιμένουν να ανακαλυφτούν σαν τα ψήγματα χρυσού ή τα ακατοίκητα νησιά αλλά, όπως όλα τα ερευνητικά δεδομένα τα κρίσιμα συμβάντα δημιουργούνται. Γεγονότα υπάρχουν πάντα, όμως τα κρίσιμα συμβάντα παράγονται από τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε μία κατάσταση: ένα κρίσιμο συμβάν είναι μια ερμηνεία της σημασίας ενός γεγονότος. Το να θεωρήσουμε ένα συμβάν ως κρίσιμο είναι μια αξιολογική κρίση και η βάση γι' αυτήν την κρίση είναι η σημασία που αποδίδουμε στο νόημα του συμβάντος[...]

Tripp, 1993, 8, 24-25

Ένα γεγονός/στιγμιότυπο είναι σημαντικό όταν...

- Συμβάλλει στο να κατανοήσετε ιδέες / σκέψεις / αντιλήψεις / γνώσεις /ικανότητες /δεξιότητες των παιδιών
- Συμβάλλει στο να κατανοήσετε καλύτερα πτυχές της εκπαιδευτικής διαδικασίας που έχουμε προσεγγίσει στο επίπεδο της θεωρίας
- Επιφέρει αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το παιδί
- Επιφέρει αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο σκέφτεστε σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία ή κάποια πτυχή της

Πρωτόκολλο καθοδηγούμενου προσωπικού αναστοχασμού Hole & McEntee (1999)

- Τηρήστε σύντομες σημειώσεις που θα αναπτύξετε στο ημερολόγιό σας στη συνέχεια
- «Τι συνέβη»: Επιλέξτε ένα συμβάν που σας φάνηκε ενδιαφέρον και καταγράψτε το με όσες λεπτομέρειες μπορείτε να ανακαλέσετε στη μνήμη σας
- «Γιατί συνέβη; Κατά τη διάρκεια ποιας διαδικασίας συνέβη;»: συμπληρώστε στοιχεία του πλαισίου της τάξης προκειμένου να αποδώσετε πληρέστερο νόημα στο περιγραφόμενο συμβάν.
- «Τι θα μπορούσε να σημαίνει;»: Διερεύνηση πιθανών σημασιών, όχι παρουσίαση της «σωστής» σημασίας του συμβάντος
- Ποιες οι συνέπειες στην πρακτική σας; Πώς θα άλλαζε η πρακτική σας ως συνέπεια των νέων κατανοήσεων;

Συνοψίζοντας....

- Τα κρίσιμα συμβάντα δεν υπάρχουν ανεξάρτητα από τον παρατηρητή, αλλά παράγονται από τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε μία κατάσταση, από τη σημασία που εμείς της δίνουμε.
- Η συζήτηση των κρίσιμων συμβάντων με άλλα μέλη μιας μικρότερης ή μεγαλύτερης ομάδας και η διαχείριση συμφωνιών, διαφωνιών και αντιπαραθέσεων, συμβάλλει στη ανάπτυξη μιας στοχαστικής συζήτησης που οδηγεί στην παραγωγή κοινής γνώσης αλλά και στην καλύτερη συγκρότηση της προσωπικής σας οπτικής .

Επεξεργασία παραδειγμάτων ....

*Θα μπορούσαν να αποτελούν οι επόμενες περιγραφές
κρίσιμα συμβάντα;*

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Τέσσερα κορίτσια ηλικίας τεσσάρων και πέντε ετών παίζουν ένα παιχνίδι ρόλων αγοραπωλησίας στη γωνιά του μαγαζιού. Με αυτοπεποίθηση συζητούν για τις τιμές, χρησιμοποιώντας διψήφιους αριθμούς. Το παιδί που είναι στο ταμείο περνά τα προϊόντα του παιχνιδιού σε μια αυτοσχέδια ταμειακή μηχανή, σκανάρει την πιστωτική κάρτα του παιχνιδιού, και δίνει τα προϊόντα στον πελάτη. Όσο το κάνει αυτό, μεταχειρίζεται με σεβασμό τον πελάτη ρωτώντας τον «Μπορώ να κάνω κάτι άλλο για εσάς;».

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Τα παιδιά έχουν κόψει τα σχήματα και μοιράζονται κάποιες κόλλες. Ο νηπιαγωγός παίρνει τα σχήματα κάποιων παιδιών και κόβει ό,τι προεξέχει από το περίγραμμα. Έπειτα, κάθεται στην έδρα όσο τα παιδιά κολλούν τα σχήματα στο λευκό χαρτί. Η Χ. έχει κολλήσει όλα τα σχήματα και πηγαίνει στην έδρα με την εργασία της. Ο νηπιαγωγός κοιτάζει την εργασία της και συνοφρύνεται.

N- Αχ Χριστινιώ, αχ Χριστινιώ. Πετάνε, θα σου φύγουν τα σχήματα. (Παίρνει την κόλλα και φτιάχνει τα σχήματα) Βιάστηκες.

Συγκεντρώνονται και άλλα παιδιά γύρω από την έδρα με τις εργασίες τους. Ο νηπιαγωγός δίνει την εργασία στη Χ.

N- (Με χαμηλό τόνο φωνής) Από εσένα περιμένω περισσότερα πράγματα. Είσαι μεγαλύτερη.

Η Χ. τον κοιτάει σιωπηλή. Παίρνει την εργασία της και τη βάζει στο φάκελό της.

Ο Χ. ολοκληρώνει τη ζωγραφιά του και ρωτάει την εκπαιδευτικό:

-Χ.: « Το απ' τον πώς γράφεται;»

-Νηπ.: «Τι ακούς; ΑΠ- Τ-Ο Ν»

-Χ.: « Το Α και το Π»

-Νηπ.: « Πολύ καλά, το Α και το Π. Γράψε τα»

Ο Χ. με ένα μαρκαδόρο έγραφε το όνομά του και είχε ξεκινήσει να γράφει Α.

-Νηπ.: « Σου έχω πει με μαρκαδόρο να γράφεις μόνο το όνομά σου και τίποτα άλλο».

Ο Χ., μετά από λίγο μου έδωσε μια ζωγραφιά στην οποία είχε γράψει:

ΧΡΗΣΤΟΣ

ΑΠΤΟΝ.

-Νηπ.: « Απ' τον Χρήστο έγραψες»

-Χ.: « Ναι».

Ο Χ. παίρνει τη ζωγραφιά και αφού έγραψε κάτι ακόμη, μου την έδωσε πάλι. Είχε συμπληρώσει:

ΧΡΗΣΤΟΣ2

ΑΠΤΟΝ1

-Χ.: « Έβαλα το 1 και το 2 για να διαβάσεις πρώτα τι 1, επειδή μπερδεύτηκα και τα έγγραφα με λάθος σειρά».

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Καθώς τελειώναμε την λίστα άκουσα την Νεκταρία να λέει στον διπλανό της καθώς την «διάβαζε»: «Πω πω! Λέει πολλά η μπροστινή μεριά της λίστας. Έχει πολύ μεγάλα γράμματα, κοίτα πόσα πολλά γράφει!»

Πασχάλης: «Ναι, αφού κάναμε πολλή ώρα να τις πούμε τις μεγάλες λέξεις!»

Νεκταρία: «Δίκιο έχεις... και η “προβοσκίδα” του ελέφαντα ήταν τόσο μεγάλη, λογικό να έχει τόσο μεγάλα γράμματα.»

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Για να ψάξουμε τώρα να βρούμε τη Χιονάτη, λέει η συμφοιτήτριά μου καθώς ξεφυλλίζει το βιβλίο για να το συγκεκριμένο παραμύθι ανάμεσα στα πολλά παραμύθια που περιέχει. Κυρία, λέει η Μ., αν έχει πίσω γράμματα τότε θα βρούμε που είναι η Χιονάτη. Έχεις απόλυτο δίκιο λέει η συμφοιτήτριά μου και γυρίζοντας στα περιεχόμενα βρίσκει αμέσως τη Χιονάτη. Ναι τώρα που μου το λες το βρήκα, λέει στη Μ.

Είναι σημαντικό να σημειώνετε γιατί θεωρείται το συγκεκριμένο ΚΣ σημαντικό κάθε φορά. Όταν αιτιολογείτε την επιλογή σας, αποδίδετε συγκεκριμένο νόημα στο συμβάν και δηλώνετε την οπτική με βάση την οποία θα επιχειρήσετε να το ερμηνεύσετε.

Συμβάλλει

- στην καλύτερη κατανόηση ιδιαίτερων πτυχών της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- στη συνειδητοποίηση των προσωπικών σας αντιλήψεων για τη διδασκαλία και τη μάθηση (ρητών και άρρητων)

Για την ερμηνεία των ΚΣ αξιοποιούνται:

- Οι σημειώσεις από το μάθημα.
- Τα κείμενα και οι σημειώσεις που αναρτώνται στην η-τάξη
- Η βιβλιογραφία στην οποία γίνεται αναφορά στο μάθημα.
- Άλλες βιβλιογραφικές πηγές που γνωρίζετε από άλλα μαθήματα.
- Οι συζητήσεις που αναπτύσσονται στο μάθημα και στις εποπτείες.

Από το : Αυγητίδου, Σ. ; Τζεκάκη, Μ. & Τσάφος, Β. (2016). *Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί παρατηρούν, παρεμβαίνουν, αναστοχάζονται*. Αθήνα : Gutenberg

Μελετήστε από τον 2^ο τόμο:

- τις σελ. 129-148 σχετικά με τα ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ &
- τις σελ. 149-168 σχετικά με το ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ και την αξιοποίησή του στην κατανόηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας